

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

32. Ingress. Soc. in Cocincinam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

centuplo emuntur, maximè à Brachmanis, qui sibi ex iis rogam parant, quo pretiosius post mortem crementur. Calamba Regibus intacta seruatur, nec indagatur nisi magnis difficultatibus & periculosis, tum quod beneficio aditus inaccessi cælorum manus exit, & in iugis montium inuis senescens in Calambam ex Aquila euadit; tum quod ventis frustatim decussa, vel senio, in acumina incidit rupium, aut valles tigribus, elephantis, & leonibus infestas, quare libram Calambæ Cocincinensès quoque aureis sedecim facile coëmunt; Iapones ducentis, & si fingendo ceruicali sufficiat etiam quadringentis, ego multa dùm verso ex iis regionibus perscripta, multos competi Reges ceruical ex Calamba pro deliciis habuisse, quod eius odor & mirificè delectet, & cerebrum magnoperè roborer. Mercem alteram Europæ ignotam penitus nidi efficiunt auicularum marinarum: in Regni extremis quæ Ciampæ obiacent, mare frangunt innumeri scopuli cum horrendo aquarum fremitu: hanc nidis ponendis securum recessum sibi anes legerunt hirundinibus haud multum absimiles, eodemque cum iis indicandi ingenio; mittunt enim ex ore viscosum quiddam & saxis affigunt, lato tamen vt hirundines non miscent, sed marinæ spumæ quam carpi ab iis, & cum eo tenaci qui stomacho illorum innascitur humore confusam, in nidi fabricam rostro iaci. Hoc verò quicquid est in eam nidi firmatur duritiem, quæ oua dùm fouentur, & pullos tu. o sustineat, quibus exclusis & cælum mutantibus, barcas vectorias hu nidis indigenæ onerant. Coloris sunt viridis flauo mixti, pellucet, aqua diluuntur, saporem referunt ex compositione quadam aromatum indeprehensa mirabilem, qui solus omnia ciborum genera exquisitè ad gulam condiat. Huius sunt appetentissimi Iapones, & Sinæ, crebrisque itinerariis, aromatariam mercaturam his nidis faciunt. Hæc de ingenio cæli solique Cocincinensès pauca, paulò plura vt feret occasio; nunc de Societatis in eam ingressu, & fundati in ea Christianismi primordiis.

Ex Prouinciis quinque diuidentibus Cocincinam, nobilitant maximè Cancianam nundinæ quadrimestres. Portum illi efficit duplex sinus quem mare leucatum quatuor spatio perductum loco iungit, nauibus ab austro, & septentrione opportunissimum. Assueti loco Iapones, & Sinæ, bona Regis cum venia urbem statuere, quæ vno ambitu duas portus iure, legibus, moribus, Præfectis diuersas videtur complecti ciuitates Iaponiorum, & Sinarum. Commerciorum facultate contentis Lusitanis ædificandæ urbis solo vti non libuit, nec suburbicariis circum leucis quatuor quas vltro Rex iis benignè detulerat, eum nisi octidui nauigatione Macao non abessent. Eo transactis nundinis eum redirent, tam multa Patribus narrabant de benè morata Cocincinensium indole, fida, in rectam flexili, externis perhumana, & facili ad permittendum cuique nationi patriarum legum ac morum usum; ceterum cupida, quod erat præcipuè optandum, intelligendi si quid

31.
Nidi auium
esculenti.

32.
Ingress. Soc.
in Cocinci-
nam.

Y y

ignorasset, paratâque id notis maiorum institutis præferre, si præstantius iudicasset. Auidè spes tantas diuinæ gloriæ bibebant nostri, sed quærebant qui factum igitur ut eò profecti ex variis Ordinibus, & Clericis, nullo sui relicto vestigio; mox inde obiissent cemptis clericis quos fœda memoria diu fecit ei regno inuisos: & fuit tam effrons qui suo per totam Hispaniam Orbis itinerario vulgaret, Regis filiam à se baptisaram, cum illustri cohorte Principum feminarum, se verò ab ea sanctissima scilicet Principes sui & Sacerdotis, & formosissimi amore capta interpellatum de nuptiis, & gerras huiusmodi fingi faciliore quam in lucem edi. Suggestunt mihi veteres tabulæ primam illuc Macao venisse Patrem Franciscanum, nec ibi hæsisse diutius quam onerarias Macaum referrent Etesij. Duobus præterea Macaensis eisdem cœnobij, planè idem factum superioris seculi anno supra sexagesimum quarto, & quod interprete careret re infecta coactos discedere, matrona dumtaxat illustri, sacro fonte lustrata. Anno demum post hæc duodecimo, duos item ex S. Augustini familia tribus aut quatuor baptizatis ab irato pulso Mandarinò eiusque militi nescio quam à famulo suo illatam iniuriam insontes luisse. Sic desistuerunt colono agrum nostri aggressi sunt vertere, quod ne longa differre procrastinatio urgebant literæ Præpositi Aquaviuæ quibus ardentè hortabatur vndecumque spes prudens inuitaret ad conuersionem ob rerum petiti operarij mitterentur. Urgebat & fauor, Indiarum Præregis, qui audito de Cocincinensibus iuandis Francisco Vietæ, non modo illum ad opus animauit, sed vectigali regio Malacensi, annum pensitationem tribus alendis operariis indixit, quanquam ex his speciosis indictionibus ne obolus quidem expressus est. Postremo nostri ex Iaponiæ exules appulerant Macaum, quò deliberata in Christianissimi excidium Daifusamæ rabies illos expulerat; & Iaponibus Christianis in Cocincina degentibus magno erant futuri præsidio; & descendis lingua Iaponica Ethnicis. Hæc dum nostri prudenter en adit Macaum, sua cum oneraria redux Fernandus à Costa Christiana virtute, & animi robore, etiam apud Indos clarus; naui exscenderat statimque ad Manuelem Diaz Collegij Rectorem detulit habere ab Rege Cocincinæ enixè iniunctum, ut Patribus aliquot persuaderet illos nauigare, rogauit maiorem in modum, tam æquo Principis desiderio satisfaceret, & nobis ob vtilitatem Ecclesiæ plurimum expectando, nec plura, & iam Macai Deus in procinctu tenebat cui prælarum id opus aptè committeret Franciscum Buzomium Neapolitanum; quo Theologicum pulpitem tam pridem cupita expeditione illa mutare monitus, respondere nisi vberibus lachrimis nequiuit præ magnitudine intimæ voluptatis, voti compos effectus, quod diu calauerat, ratum à Deo munus Apostoli magis expectari, quam ab hominibus peti optere. Huius egregio ardori duris exiliis, & perpeffionibus accepto ferenda est Ecclesiæ illius fundatio, conseruatio, progressus & ortus

Christianissimi

Christianismi Tunchinensis. Additus illi est socius Iacobus Caruallius cum Iaponiis duobus Catechistis, & Fr. Antonio Diaz in quo breui post, condignè moribus reiecto ab Societate Deus exemplum terroris edidit. Caruallius anno non amplius in excolendis illic Iaponiis posito Iaponiam vnde fuerat proscriptus reperit, vbi postea morte pro Christo pretiosa damnatus, gelidis in aquis extinctus est, nunc anni principio 1615. Macao cum soluisset, ad diem eius octauum decimam Tarone in portum subiere, celeberrimum illud quod diximus Prouinciæ Cocianæ emporium. Illic suos Camallius dum obit, & renouat Faifenses Iaponios culturæ penuria, sui ac Dei tantum non obli-
 tos, totus erat in sua Cocincina Buzonius, & iis cognoscendis quæ prospiciebat eius conuersioni profutura, ingenio, moribus, vitiis, licetorum ritibus & doctrina, ex quibus confecit Cocincinam gentem esse ex Iaponia mixtam, & æqualiter vtrimque temperatam, nec totam in literis, & (vt Sinæ) & bello ignauam; nec prorsus ferocem (vt Iapones) & in armis totam; statura pariter his maiorem, illis inferioriorem, Cognouit illic academias haberi, & gradus literarum, cuiusque meritis, probatione variorum examinum assignatos; seruari præterea reuerenter Philosophorum veterum quædam autographa, de moribus, religionibus, politicis, diuinis, de orbe condito, de animorum post vitam hanc sortibus, de Spiritibus & Diis: linguam iis duplicem in vsu esse, vulgarem alteram, & vernaculam, peculiarem alteram Literatis, velut apud nos fuerit Latina: illam characteribus ter mille, seu quod idem vocabulis variè accinendo, & pronuntiando significationem indere omnium quæ vulgò occurrunt. Sed intelligendis libris frustra det operam, quem illa quam diximus characterum Sinensium infinitas fugerit, quibus etiam vitur Cocincina, sed diuersè ab Sinis pronuntiat, vt hieroglyphicæ imagines, eadem cernuntur ab omnibus, sed sua quilibet significatum earum lingua effert, licet aliis ignota. Sermo denique à peritis locupletior Sinensi iactatur, sonantior, & recitationi musicæ propior. Iam impedimenta sementi Evangelicæ obstituta haud paulò plura quam in Sinis, dempto illo Sinarum vafano aduersus externos odio, florebat vbique idolorum cultus; ancillæ vxorum, virorum eadem concubinæ, earum numerus prærogatiua magnificentiæ; familiaritas dæmonum etiam ad spectabilem, iuris quidem famulam præbentium operam; pueris & feminis nefariè confuscantium, hinc se Buzonius facillè diuinans quanta manerent pericula, quam atrox dæmonum vincenda rabies, regni sibi deuoti propugnantium tranquillam tyrannidem, sapienter prouidit singulari sibi Christi fiducia armandum pectus, & generositate animi supra morem robusta opemque à Deo præcipuam tam arduo operi enixè flagitandam. Dubius verò quo maximè habitu deberet incedere, animaduertit cuique liberum relinqui vt patrio suo, vel quo alio mallet vtteretur, & idolorum sacrificos Onfaios tam distincto à nobis

Buzonius
 eo mittitur.